

DELL'ORTO

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 28 juni 2007*

I mål C-467/05,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av förundersökningsdomaren vid Tribunale di Milano (Italien) genom beslut av den 6 oktober 2005, som inkom till domstolen den 27 december 2005, i brottmålet mot

Giovanni Dell'Orto,

ytterligare deltagare i rättegången:

Saipem SpA,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Rosas samt domarna J. Klučka, J.N. Cunha Rodrigues (referent), A. Ó Caoimh och P. Lindh,

* Rättegångsspråk: italienska.

generaladvokat: J. Kokott,
justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 1 februari 2007,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Giovanni Dell’Orto, genom M. Brusa, avvocato,

- Italiens regering, genom I.M. Braguglia, biträdd av D. Del Gaizo, avvocato dello Stato, båda i egenskap av ombud,

- Irland, genom D. O’Hagan, biträdd av N. Travers, BL, båda i egenskap av ombud,

- Nederländernas regering, genom H.G. Sevenster, C. ten Dam och M. de Grave, samtliga i egenskap av ombud,

- Österrikes regering, genom H. Dossi, i egenskap av ombud,

- Förenade kungarikets regering, genom E. O'Neill, biträdd av J. Turner, barrister, båda i egenskap av ombud,

- Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Condou-Durande, E. Righini och L. Visaggio, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 8 mars 2007 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets rambeslut 2001/220/RIF av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden (EGT L 82, s. 1) (nedan kallat rambeslutet) och rådets direktiv 2004/80/EG av den 29 april 2004 om ersättning till brottsoffer (EUT L 261, s. 15) (nedan kallat direktivet).

- 2 Begäran om förhandsavgörande har framställts i ett straffrättsligt förfarande för efterföljande verkställighet av en fällande dom som har vunnit laga kraft vid förundersökningsdomaren vid Tribunale di Milano, i dess egenskap av domstol som beslutar om verkställighet. Förfarandet avser återställande av egendom som är föremål för säkerhetsåtgärd.

Tillämpliga bestämmelser

EU-rätten

Rambeslutet

3 I artikel 1 i rambeslutet föreskrivs följande:

”I detta rambeslut används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) brottsoffer: varje fysisk person som har lidit skada, inklusive fysisk och mental skada, känslomässigt lidande, materiell förlust, som direkt förorsakats av handlingar eller underlåtelser som strider mot den straffrättsliga lagstiftningen i en medlemsstat.

...

c) straffrättsligt förfarande: straffrättsligt förfarande i överensstämmelse med tillämplig nationell rätt.

- d) rättsligt förfarande: inte bara det straffrättsliga förfarandet utan även alla de kontakter som brottsoffret, i sin egenskap av brottsoffer, har med myndigheter, offentliga organ eller organisationer för stöd till brottsoffer, före, under eller efter det straffrättsliga förfarandet.

...”

- 4 Artikel 2 i rambeslutet har följande lydelse:

”1. Varje medlemsstat skall se till att brottsoffret får en verklig och lämplig roll i det straffrättsliga systemet. Den skall fortsätta att arbeta för att garantera att brottsoffren får en behandling som respekterar deras mänskliga värdighet under förfarandet och erkänna brottsoffrens rättigheter och legitima intressen inom ramen för straffrättsliga förfaranden.

2. Varje medlemsstat skall se till att särskilt utsatta brottsoffer får den särskilda behandling som på bästa sätt motsvarar deras situation.”

- 5 I artikel 8.1 i rambeslutet föreskrivs följande:

”Varje medlemsstat skall säkerställa adekvat skydd för brottsoffren och, vid behov, för deras familjer eller personer som är likställda med familjemedlemmar, när det gäller deras säkerhet och skyddet för privatlivet, så snart som de behöriga myndigheterna anser att det föreligger allvarlig risk för hämndaktioner eller om det finns starka indikationer på att deras privatliv kommer att utsättas för allvarliga och avsiktliga störningar.”

6 I artikel 9 i rambeslutet föreskrivs följande:

”1. Varje medlemsstat skall säkerställa att offret för en straffbar gärning inom rimlig tid och inom ramen för det straffrättsliga förfarandet har rätt att få ett beslut om ersättning från förövaren av brottet, utom då det i den nationella lagstiftningen, för vissa fall, föreskrivs att ersättning kommer att ges i annan ordning.

...

3. De brottsoffret tillhöriga ägodelar som tagits i beslag under det rättsliga förfarandet och som kan återställas till brottsoffret skall återlämnas till brottsoffret utan dröjsmål såvida detta inte är omöjligt med hänsyn till det straffrättsliga förfarandet.”

7 Enligt artikel 17 tredje strecksatsen i rambeslutet skall varje medlemsstat senast den 22 mars 2002 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa de artiklar i rambeslutet som citerats i punkterna 3–6 ovan.

Direktivet

8 Artikel 1 i direktivet har följande lydelse:

”Medlemsstaterna skall ombesörja att, då ett uppsåtligt våldsbrott har begåtts i en annan medlemsstat än den medlemsstat där sökanden av ersättning har sin vanliga vistelseort, sökanden skall ha rätt att lämna in ansökan [om ersättning] till en myndighet eller ett annat organ i den sistnämnda medlemsstaten.”

9 Artikel 2 i direktivet har följande lydelse:

”Ersättningen skall betalas av den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium brottet begicks.”

10 Artikel 12 i direktivet har följande lydelse:

”1. De regler om möjlighet att få ersättning i gränsöverskridande fall som fastställs i detta direktiv skall fungera på grundval av medlemsstaternas ordningar för ersättning till offer för uppsåtliga våldsbrott som begås på deras respektive territorier.

2. Alla medlemsstater skall säkerställa att det i deras nationella regler föreskrivs en ordning för ersättning till offer för uppsåtliga våldsbrott som begås på deras respektive territorier, som garanterar rättvis och lämplig brottsofferersättning.”

11 I artikel 17 i direktivet föreskrivs följande:

”Under förutsättning att bestämmelserna är förenliga med detta direktiv, skall direktivet inte hindra medlemsstaterna från att

a) införa eller behålla förmånligare bestämmelser för brottsoffer eller andra personer som påverkas av ett brott,

- b) införa eller behålla bestämmelser om ersättning till offer för brott som har begåtts utanför deras territorium eller till andra personer som påverkas av sådana brott, på de villkor som medlemsstaterna själva föreskriver i detta avseende.”

12 I artikel 18.1 och 18.2 i direktivet föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast [den] 1 januari 2006, med undantag av artikel 12.2, där datum för efterlevnad skall vara den 1 juli 2005. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att de bestämmelser som behövs för att följa detta direktiv endast skall gälla för sökande vars skador har vållats av brott som begåtts efter den 30 juni 2005.”

Tillämpliga nationella bestämmelser

13 I artikel 263 i den italienska straffprocesslagen (codice di procedura penale), i dess lydelse enligt lag nr 134 av den 12 juni 2003 (nedan kallad CCP), föreskrivs följande:

”1. Rätten skall i beslut förordna om återställande av egendom som varit föremål för en säkerhetsåtgärd, om det inte föreligger några tvivel om vem som är ägare till egendomen.

...

3. Om det har uppstått tvist om äganderätten till egendom som varit föremål för en säkerhetsåtgärd, skall rätten, såvitt avser frågan om återställande av egendomen, hänskjuta målet till den civilrättsliga domstol som är behörig i första instans att pröva denna fråga. Under tiden skall säkerhetsåtgärden bestå.

...

6. När domen har vunnit laga kraft skall den domstol som prövar verkställighetsfrågan förordna om återlämnande av egendomen.”

14 I artikel 444 i straffprocesslagen föreskrivs följande:

”1. Den tilltalade och åklagarmyndigheten får i angiven art och omfattning begära att rätten skall utdöma en alternativ påföljd eller ett bötesstraff, som satts ned till högst en tredjedel av det utdömda straffet, eller ett fängelsestraff när detta, med hänsyn till omständigheterna och nedsatt till högst en tredjedel av det utdömda straffet, inte överstiger fem år, med eller utan bötesstraff.

2. Om samtycke föreligger, även från den part som inte har framställt begäran, och om det inte föreligger en friande dom ..., skall rätten — på grundval av handlingarna i målet och under förutsättning att den rättsliga kvalificering av gärningen samt den tillämpning och jämförelse av omständigheterna som parterna har gjort är korrekt

och att den angivna påföljden är lämplig — genom dom utdöma denna påföljd, varvid det i domslutet skall anges att parterna har framställt en begäran härom. Om det finns målsägande i målet, skall rätten inte ta slutlig ställning till målsägandens yrkanden ...

...”

15 I artikel 665.1 i strafflagen föreskrivs följande:

”Om inget annat är föreskrivet i lag, kan endast den domstol som meddelat ett avgörande förordna om verkställighet av detta avgörande.”

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

16 Av beslutet om hänskjutande framgår att åtal väcktes mot Giovanni Dell’Orto med flera personer vid Tribunal di Milano. Åtalet avsåg lämnande av oriktiga uppgifter om bolag (upprättande av falska bokföringshandlingar) i syfte att begå brotten grov förskingring och rättsstridig finansiering av politiska partier. Bland de personer som berördes av dessa gärningar finns flera bolag som tillhör den italienska bolagsgruppen ENI, däribland Saipem SpA (nedan kallat Saipem), som var målsägande i detta brottmål.

17 Enligt beslutet om hänskjutande hade Giovanni Dell’Orto och de andra åtalade personerna förskingrat betydande belopp från de ovan nämnda bolagen genom att fakturera fiktiva rådgivningstjänster till offshorebolag som var kopplade till en av

medgärningsmännen och därigenom tillägnat sig en del av de förskingrade medlen. Giovanni Dell'Orto tillägnade sig ett belopp på 1 064 069,78 euro från Saipem. Dessa medel blev genom förordnande av italiensk domstol föremål för en kvarstadsliknande säkerhetsåtgärd ("sequestro conservativo") under det straffrättsliga förfarandet. Det främsta specifika syftet med en sådan säkerhetsåtgärd är bland annat att säkerställa fullgörandet av civilrättsliga skyldigheter på grund av brott.

- 18 Undersökningsdomaren vid Tribunale di Milano meddelade dom i brottmålet mot Giovanni Dell'Orto den 4 maj 1999. Domen vann laga kraft den 5 juni 1999. I domen utdömdes en påföljd enligt artikel 444 i strafflagen, genom en så kallad "överenskommelse". I domen dömdes Giovanni Dell'Orto till ett kombinerat villkorligt fängelse- och bötesstraff. I domen nämndes ingenting om den egendom som var föremål för nämnda säkerhetsåtgärd.
- 19 Saipem utverkade med stöd av ett beslut från Tribunal di Milano av den 3 december 1999 att de medel som var föremål för säkerhetsåtgärd skulle återställas till bolaget. Detta beslut undanröjdes genom en dom från Corte suprema di cassazione av den 8 november 2001. Av denna dom framgår i synnerhet att i den mån som domen från Tribunal di Milano av den 4 maj 1999 inte innehöll något förordnande om de medel som var föremål för säkerhetsåtgärd, var den domstolen inte behörig att förordna att medlen skulle återställas till Saipem.
- 20 Efter domen av den 8 november 2001 yrkade Giovanni Dell'Orto vid förundersökningsdomaren att Saipem i sin tur skulle förpliktas att återställa medlen till honom, eftersom de kunde bli föremål för ett nytt förordnande om säkerhetsåtgärd i avvaktan på ett avgörande om ett eventuellt återställande. Enligt Giovanni Dell'Orto skall ett sådant avgörande meddelas av en civilrättslig domstol med tillämpning av artikel 263 tredje stycket CCP, eftersom det rör sig om en tvist om äganderätten till den aktuella egendomen.

- 21 Genom beslut av den 18 juli 2003 förordnade förundersökningsdomaren vid Tribunale di Milano att målet skulle överlämnas till en civilrättslig domstol och ogillade Giovanni Dell'Ortos yrkanden i övriga delar.
- 22 Detta beslut undanröjdes genom en dom från Corte suprema di cassazione av den 21 april 2005 och målet återförvisades till Tribunale di Milano. Corte Suprema di cassazione fann att även om frågan om äganderätten till egendom som är föremål för säkerhetsåtgärd skall prövas särskilt vid den civilrättsliga domstolen enligt artikel 263 tredje stycket CCP, innebär detta inte att den straffrättsliga domstolen förlorar sin behörighet att vidta åtgärder avseende förvar av denna egendom till dess att tvisten om äganderätten till den har lösts. Den fastslog därför att det ankommer på förundersökningsdomaren vid Tribunal di Milano att "vidta lämpliga åtgärder i syfte att säkerställa att egendom till ett värde motsvarande det belopp som under tiden har återställts till Sapiem beläggs med kvarstad".
- 23 Handläggningen av målet återupptogs sedan vid den hänskjutande domstolen i syfte att verkställa den andra domen från Corte suprema di cassazione.
- 24 Enligt den hänskjutande domstolen föreligger det i målet vid den nationella domstolen ingen "tvist om äganderätten" till egendom som är föremål för säkerhetsåtgärd och som skulle kunna utgöra en grund för särskild prövning vid civilrättslig domstol. Den egendom som är föremål för säkerhetsåtgärd består av medel som utbetalats utan grund och som skall återställas till Saipem enligt artikel 2037 i den italienska strafflagen och det framgår av handlingarna i målet att Giovanni Dell'Orto aldrig har ifrågasatt att de aktuella medlen tillhör bolaget.
- 25 Den hänskjutande domstolen anser att det i själva verket endast är ett processuellt hinder som gör att den inte kan förordna att nämnda medel skall återställas till Sapiem. Detta hänger samman med behörigheten för den domstol som prövar

verkställighetsfrågan att i anslutning till en dom om verkställande av ett straff som meddelats med stöd av artikel 444 i strafflagen meddela beslut om återställande av egendom som är föremål för säkerhetsåtgärd. Enligt rättspraxis från Corte suprema di cassazione, särskilt efter den ovan nämnda domen av den 8 november 2001, är en domstol som prövar verkställighetsfrågan inte behörig att meddela beslut om återställandet till ett brottsoffer av egendom som är föremål för säkerhetsåtgärd efter det att den meddelat en dom med tillämpning av artikel 444 i strafflagen, i vilken det inte anges något i detta avseende.

- 26 Det är mot denna bakgrund som den hänskjutande domstolen undrar huruvida principerna i artiklarna 2 och 9 i rambeslutet är tillämpliga.
- 27 Den hänskjutande domstolen undrar särskilt om dessa artiklar i rambeslutet är tillämpliga i ljuset av den personkrets som omfattas av dess tillämpningsområde, eftersom brottsoffret inte är en fysisk person utan en juridisk person.
- 28 Enligt artikel 1 a i rambeslutet är detta tillämpligt på en "fysisk person" som har lidit skada. Den hänskjutande domstolen undrar om det är möjligt att mot bakgrund av artiklarna 12 och 17 i direktivet tolka rambeslutet så, att rambeslutet även är tillämpligt på samtliga andra brottsoffer, i synnerhet juridiska personer. Om så vore fallet, skulle principen i artikel 9.3 i rambeslutet att egendom som har tagits i beslag under det straffrättsliga förfarandet och som tillhör brottsoffret skall återställas till denne utan dröjsmål, även vara tillämplig i målet vid den nationella domstolen. Enligt domstolens rättspraxis (dom av den 16 juni 2005 i mål C-105/03, Pupino, REG 2005, s. I-5285) är den nationella domstolen skyldig att i den utsträckning det är möjligt tolka bestämmelserna i CCP om vilken behörighet den domstol som prövar verkställighetsfrågan har att besluta om återställande av egendom som blivit föremål för säkerhetsåtgärd under ett straffrättsligt förfarande konformt med artikel 9.3 i rambeslutet, enligt vilken det är tillåtet med ett förenklat förfarande för att uppnå de mål som fastställts genom bestämmelserna om ersättning till brottsoffer.

29 Den hänskjutande domstolen konstaterar vidare att domstolen i en dom avseende sådana förfaranden som medför att åtal inte längre kan väckas och som är analoga med det förfarande som följer av en dom meddelad efter en "överenskommelse" enligt artikel 444 i strafflagen har slagit fast att sådana förfaranden skall likställas med en lagakraftvunnen dom genom vilken ett straffrättsligt förfarande avslutas (dom av den 11 februari 2003 i de förenade målen C-187/01 och C-385/01, Gözütok och Brügge, REG 2003, s. I-1345).

30 I målet vid den nationella domstolen har tvisten om återställandet av de medel som är föremål för säkerhetsåtgärd uppstått efter det att det straffrättsliga förfarandet avslutades genom domen av den 4 maj 1999. Den hänskjutande domstolen undrar därför även om principerna i artiklarna 2 och 9 i rambeslutet är tillämpliga i ett straffrättsligt verkställighetsförfarande som äger rum efter det att själva brottmålsförfarandet har avslutats.

31 Mot denna bakgrund har Tribunale di Milano beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1 Är artiklarna 2 och 9 i [rambeslutet] generellt sett tillämpliga i ett straffrättsligt förfarande på *alla personer som påverkas av ett brott*, enligt bestämmelserna i artikel 1 och följande artiklar i [direktivet] eller andra gemenskapsrättsliga bestämmelser?

2 Är artiklarna 2 och 9 i [rambeslutet] generellt sett tillämpliga i ett straffrättsligt verkställighetsförfarande som äger rum efter en lagakraftvunnen fällande dom (och således även efter en dom i vilken påföljd utdömts enligt artikel 444 i [CCP]) på *alla personer som påverkas av ett brott*, enligt bestämmelserna i

artikel 1 och följande artiklar i [direktivet] eller andra gemenskapsrättsliga bestämmelser?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning

- 32 Flera av de regeringar som har ingett yttranden i detta förfarande har ifrågasatt om begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning.
- 33 Förenade kungarikets regering anser att begäran om förhandsavgörande skall avvisas, eftersom begäran har framställts med stöd av artikel 234 EG, trots att den avser tolkningen av rambeslutet, det vill säga en rättsakt som har antagits inom ramen för avdelning VI i EU-fördraget. I ett sådant fall skall en begäran framställas uteslutande med stöd av artikel 35.1 EU, medan artikel 234 EG inte är tillämplig. Irland anser att i den mån som förutsättningarna för att artikel 35 EU skall tillämpas är uppfyllda i detta mål, kan det förhållande att artikel 234 EG felaktigt åberopats som grund för begäran om förhandsavgörande inte medföra att domstolen är förhindrad att besvara de frågor som har ställts av den hänskjutande domstolen.
- 34 Det skall inledningsvis påpekas att enligt artikel 46 b EU skall bestämmelserna i EG-fördraget, EKSG-fördraget och Euratomfördraget om domstolens behörighet och om utövandet av denna behörighet, varibland artikel 234 EG återfinns, tillämpas på bestämmelserna i avdelning VI i EU-fördraget enligt de villkor som föreskrivs i artikel 35 EU. Till skillnad från vad Förenade kungarikets regering har hävdad, följer

härav att den ordning som föreskrivs i artikel 234 EG kan tillämpas på domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden med stöd av artikel 35 EU, i enlighet med de villkor som föreskrivs i den bestämmelsen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Pupino, punkterna 19 och 28).

35 Det är utrett att Republiken Italien genom en förklaring med verkan från och med den 1 maj 1999, då Amsterdamfördraget trädde i kraft, har angett att den godtar domstolens behörighet att pröva frågor om giltigheten och tolkningen av de rättsakter som avses i artikel 35 EU enligt villkoren i artikel 35.3 b EU. Det framgår vidare att rambeslutet, vars rättsliga grund är artikel 31 EU och artikel 34 EU, är en sådan rättsakt som enligt artikel 35.1 EU kan bli föremål för domstolens prövning i ett förfarande för förhandsavgörande (domen i det ovannämnda målet Pupino, punkterna 20 och 22). Det har inte heller ifrågasatts att förundersökningsdomaren vid Tribunal di Milano, när denne agerar inom ramen för ett sådant förfarande som det i målet vid den nationella domstolen, skall anses utgöra en domstol i en medlemsstat i den mening som avses i artikel 35 EU.

36 Under dessa förutsättningar, och om man bortser från att frågorna från den nationella domstolen även avser tolkningen av ett direktiv som har antagits med stöd av EG-fördraget, kan den omständigheten att den hänskjutande domstolen inte har nämnt artikel 35 EU, utan hänvisat till artikel 234 EG, inte i sig medföra att begäran om förhandsavgörande skall avvisas. Denna bedömning gäller än mer, eftersom EU-fördraget inte föreskriver, vare sig uttryckligen eller underförstått, i vilken form den nationella domstolen skall framställa sin begäran om förhandsavgörande (se analogt, i fråga om artikel 234 EG, domstolens dom av den 6 april 1962 i mål 13/61, De Geus, REG 1962, s. 89, s. 102; svensk specialutgåva, volym 1, s. 121).

37 Den nederländska regeringen har ifrågasatt huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning mot bakgrund av att relevanta fakta och tillämpliga bestämmelser inte har preciserats tillräckligt i beslutet om att begära förhandsavgörande. Detta innebär i synnerhet att det inte framgår klart om frågorna är nödvändiga, i den mån som avsaknaden av detaljerade uppgifter om de tillämpliga nationella bestämmelserna innebär att det inte går att pröva huruvida, som den nationella domstolen har hävdat, det föreligger en fråga som rör en med rambeslutet — vilket dessutom inte har direkt effekt — konform tolkning av den nationella rätten .

- 38 Den österrikiska regeringen har hävdats att den italienska rätten inte tillåter den hänskjutande domstolen att i det där aktuella förfarandet pröva civilrättsligt grundade yrkanden, vilket innebär att tolkningsfrågorna blir av hypotetisk karaktär.
- 39 Domstolen erinrar om att det i artikel 35 EU, precis som i artikel 234 EG, föreskrivs att en begäran om förhandsavgörande endast kan framställas till domstolen under förutsättning att den nationella domstolen "anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken". Domstolens rättspraxis i fråga om upptagande till sakprövning av begäran om förhandsavgörande som framställs med stöd av artikel 234 EG kan därför i princip överföras till begäran om förhandsavgörande som framställs till domstolen med stöd av artikel 35 EU (domen i det ovannämnda målet Pupino, punkt 29).
- 40 Härav följer att presumtionen att de frågor angående vilka nationella domstolar begär förhandsavgörande är relevanta endast bryts i undantagsfall, nämligen i de fall där det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen eller när frågan är hypotetisk eller när domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att den skall kunna lämna ett användbart svar på de frågor som har ställts. Domstolen är, utom i de nämnda fallen, i princip skyldig att meddela förhandsavgöranden avseende frågor som avser tolkningen av de rättsakter som avses i artikel 35.1 EU (domen i det ovannämnda målet Pupino, punkt 30).
- 41 Eftersom det är nödvändigt att komma fram till en tolkning av gemenskapsrätten som är användbar för den nationella domstolen, krävs det dessutom att den nationella domstolen klargör den faktiska och rättsliga bakgrunden till de frågor som ställs, eller att den åtminstone förklarar de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa frågor. I detta avseende är det nödvändigt att den nationella domstolen i någon mån förklarar varför den begär att domstolen skall tolka vissa

gemenskapsbestämmelser och att den förklarar vilket samband den anser att det finns mellan dessa bestämmelser och de nationella bestämmelser som är tillämpliga i tvisten (se, bland annat, avseende artikel 234 EG, domstolens dom av den 19 april 2007 i mål C-295/05, Asemfo, REG 2007, s. I-2999, punkterna 32 och 33).

- 42 De uppgifter som lämnas i besluten om hänskjutande skall inte bara göra det möjligt för domstolen att lämna användbara svar utan också ge såväl medlemsstaternas regeringar som andra berörda parter möjlighet att avge yttranden i enlighet med artikel 23 i domstolens stadga (se, bland annat, domstolens dom av den 3 maj 2007 i mål C-303/05, *Advocaten voor de Wereld*, REG 2007, s. I-3633, punkt 20).
- 43 Såsom framgår av punkterna 16–30 i denna dom, innehåller beslutet om hänskjutande en redogörelse för de faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen och de bestämmelser i tillämplig nationell rätt som är omedelbart relevanta i målet. Av beslutet framgår även skälen till varför den hänskjutande domstolen har begärt en tolkning av rambeslutet och sambandet mellan rambeslutet och den i målet tillämpliga nationella lagstiftningen.
- 44 I motsats till de argument som förts fram av den österrikiska regeringen är det inte uppenbart att det i målet vid den nationella domstolen är omöjligt att tolka den nationella rätten i överensstämmelse med rambeslutet, vilket det ankommer på den nationella domstolen att pröva (se, i detta avseende, domen i det ovannämnda målet *Pupino*, punkt 48).
- 45 Mot denna bakgrund är det inte uppenbart att den tolkning av rambeslutet som begärs i de frågor som ställts inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen. Det är inte heller uppenbart att frågan är hypotetisk eller att domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att den skall kunna lämna ett användbart svar på de frågor som har ställts.

- 46 Avslutningsvis finner domstolen att uppgifterna i beslutet om hänskjutande är tillräckligt utförliga för att säkerställa att parterna i målet vid den nationella domstolen, medlemsstaterna, Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission har möjlighet att avge yttranden i enlighet med artikel 23 i domstolens stadga. Detta visas för övrigt av de yttranden som ingetts av dem som har deltagit i detta förfarande.
- 47 Under det skriftliga förfarandet vid domstolen har frågan väckts huruvida rambeslutet kan anses vara tillämpligt i tiden på en rad omständigheter som, i likhet med de i målet vid den nationella domstolen, ägde rum långt innan rambeslutet antogs den 15 mars 2001, utan att räkna fristen för dess genomförande, vilken löpte ut, bland annat beträffande artikel 9 i beslutet, den 22 mars 2002.
- 48 Domstolen erinrar i detta hänseende om att handläggningsregler enligt fast rättspraxis i allmänhet skall anses tillämpliga på alla tvister som pågår vid tidpunkten då de träder i kraft, i motsats till materiella bestämmelser som vanligtvis tolkas så, att de inte avser förhållanden som har uppstått innan bestämmelserna trädde i kraft (se, bland annat, domstolens dom av den 9 mars 2006 i mål C-293/04, *Beemsterboer Coldstore Services*, REG 2006, s. I-2263, punkt 21 och där angiven rättspraxis)
- 49 Huvudfrågan i målet vid den nationella domstolen, nämligen domstols behörighet att besluta om att egendom som har beslagtogs under det straffrättsliga förfarandet skall återställas till brottsoffret, är en processrättslig fråga. Det finns således inga hinder avseende lagens tillämplighet i tiden som medför att det inte går att inom ramen för denna tvist ta hänsyn till de relevanta bestämmelserna i rambeslutet med sikte på en med rambeslutet konform tolkning av den tillämpliga nationella rätten.

50 Begäran om förhandsavgörande kan således tas upp till sakprövning.

Prövning av tolkningsfrågorna

- 51 Den nationella domstolen har ställt sina två frågor, vilka skall prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida rambeslutet skall tolkas på så sätt att i ett straffrättsligt förfarande, och särskilt i ett förfarande om efterföljande verkställighet av en sådan lagakraftvunnen fällande dom som den i målet vid den nationella domstolen, omfattar begreppet ”brottsoffer” i den mening som avses i rambeslutet inte juridiska personer som har lidit en direkt skada genom handlingar eller underlåtelser som strider mot den straffrättsliga lagstiftningen i en medlemsstat.
- 52 I artikel 1 a i rambeslutet definieras ett brottsoffer, för tillämpningen av rambeslutet, som varje ”fysisk” person som har lidit skada, inklusive fysisk och mental skada, känslomässigt lidande och materiell förlust, som direkt har förorsakats av handlingar eller underlåtelser som strider mot den straffrättsliga lagstiftningen i en medlemsstat.
- 53 Av bestämmelsens ordalydelse framgår att rambeslutet endast avser fysiska personer som har lidit en direkt skada orsakad av gärningar som strider mot den straffrättsliga lagstiftningen i en medlemsstat.
- 54 Att tolka rambeslutet så, att det även skall anses omfatta ”juridiska” personer som, i likhet med målsäganden i målet vid den nationella domstolen, uppger att de har lidit en direkt skada genom brott, skulle strida mot ordalydelsen i artikel 1 a i rambeslutet.

- 55 Till detta kommer att inga andra bestämmelser i rambeslutet innehåller några tecken på att unionslagstiftaren har avsett att utvidga brottsofferbegreppet till att även omfatta juridiska personer vid tillämpningen av rambeslutet. Flera bestämmelser i rambeslutet bekräftar tvärtom att lagstiftaren har velat att enbart fysiska personer som lidit skada på grund av brott skall omfattas av nämnda begrepp.
- 56 Förutom artikel 1 a i rambeslutet, i vilken det avseende former av skada hänvisas till fysisk och mental skada samt känslomässigt lidande, skall här nämnas artikel 2.1 i rambeslutet, i vilken det föreskrivs en skyldighet för medlemsstaterna att arbeta för att garantera att brottsoffren får en behandling som respekterar deras mänskliga värdighet, artikel 2.2 i rambeslutet, i vilken det erinras om den särskilda behandling som särskilt utsatta brottsoffer skall få, och artikel 8.1 i rambeslutet, i vilken det föreskrivs en skyldighet för medlemsstaterna att säkerställa ett adekvat skydd för brottsoffrens familjer eller personer som är likställda med deras familjemedlemmar.
- 57 Bestämmelserna i direktivet förändrar inte denna tolkning. Rambeslutet och direktivet reglerar olika sakområden. Genom direktivet inrättas ett samarbetsystem med syftet att göra det lättare för brottsoffer att få ersättning i gränsöverskridande fall. Direktivets syfte är att säkerställa att ett brottsoffer, då ett uppsåtligt våldsbrott har begåtts i en annan medlemsstat än den medlemsstat där brottsoffret har sin vanliga vistelseort, skall få ersättning från den förstnämnda medlemsstaten. Rambeslutets syfte är i gengäld en tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning i fråga om att tillgodose brottsoffrens intressen inom ramen för straffrättsliga förfaranden och att säkerställa att förövaren ersätter brottsoffret för den skada som den senare har lidit.

58 Även om man skulle anta att bestämmelserna i ett direktiv som antagits med stöd av EG-fördraget skulle kunna ha någon som helst betydelse för tolkningen av bestämmelserna i ett rambeslut som antagits med stöd av EU-fördraget och att brottsofferbegreppet i den mening som avses i direktivet skulle kunna tolkas som så, att det även omfattar juridiska personer, föreligger det i vart fall inte något samband mellan de två rättsakterna som talar för att det aktuella begreppet skall ges en enhetlig tolkning.

59 Härtill kommer att en situation som den i målet vid den nationella domstolen inte omfattas av direktivets tillämpningsområde. Som framgår av punkt 57 i denna dom, talas det i direktivet endast om ersättning vid uppsåtliga våldsbrott som har begåtts i en annan medlemsstat än den medlemsstat där brottsoffret har sin vanliga vistelseort. Målet vid den nationella domstolen avser emellertid gärningar i form av upprättande av falska bokföringshandlingar, grov förskingring och rättsstridig finansiering av politiska partier, som i huvudsak har begåtts i den medlemsstat i vilken brottsoffret har sin vistelseort.

60 Tolkningsfrågorna skall således besvaras enligt följande. Rambeslutet skall tolkas på så sätt att i ett straffrättsligt förfarande, och särskilt i ett förfarande om efterföljande verkställighet av en sådan lagakraftvunnen fällande dom som den i målet vid den nationella domstolen, omfattar begreppet "brottsoffer" i den mening som avses i rambeslutet inte juridiska personer som har lidit en direkt skada genom handlingar eller underlåtenheter som strider mot den straffrättsliga lagstiftningen i en medlemsstat.

Rättegångskostnader

- 61 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Rådets rambeslut 2001/220/RIF av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden skall tolkas på så sätt att i ett straffrättsligt förfarande, och särskilt i ett förfarande om efterföljande verkställighet av en sådan lagakraftvunnen fällande dom som den i målet vid den nationella domstolen, omfattar begreppet "brottsoffer" i den mening som avses i rambeslutet inte juridiska personer som har lidit en direkt skada genom handlingar eller underlåtelser som strider mot den straffrättsliga lagstiftningen i en medlemsstat.

Underskrifter

